
Film – współczesna kultura polska

Wybitni twórcy polskiego kina wywodzą się spośród wykładowców i absolwentów Szkoły Filmowej w Łodzi (powstała w 1948 roku). Łódzka szkoła wykształciła wielu cenionych na świecie reżyserów, operatorów, aktorów..

Twórczość takich artystów jak: Wojciecha Hassa (1925–2000), Tadeusza Konwickiego, Kazimierza Kutza, Janusza Morgernszterna (1922–2011), Stanisława Różewicza (1924–2008), Jerzego Passendorfera (1923–2003), Andrzeja Munka (1921–1061), Andrzeja Wajdy rozliczała się z polskimi mitami narodowymi, nawiązywała do drugiej wojny światowej. Przez francuskich krytyków nurt tej twórczości został określony mianem Polskiej Szkoły Filmowej. Absolwentem szkoły jest też należący do światowej czołówki reżyserów Roman Polański (Nóż w wodzie, Dziecko Rosmary, Pianista). W 2000 roku Andrzej Wajda otrzymał Oscara za całokształt twórczości. Jego filmy Popiół i diament, Człowiek z żelaza, Człowiek z marmuru, Ziemia obiecana, Katyń były ważne w historii kina polskiego bo pokazywały wydarzenia przełomowe dla Polaków. Twórcą polskiego kina „moralnego niepokoju” jest Krzysztof Zanussi (Barwy ochronne). W latach 90 wielką popularność zyskały filmy Krzysztofa Kieślowskiego (1941–1996), filmy uniwersalne w treści, przejmujące, które dotykały problemów moralnych nurtujących człowieka (Dekalog, Podwójne życie Weroniki, Trzy kolory). W Hollywood tworzą między innymi Agnieszka Holland (Tajemniczy ogród, Trzeci cud), Jerzy Skolimowski (Na samym dnie), Lech Majewski (Młyn i krzyż).

Doceniono też polską szkołę filmu animowanego (w 1982 roku za Tango nagrodzono Oskarem Zbigniewa Rybczyńskiego). Czerpiący z dokonań polskiej grafiki film animowany znalazł godnych następców, Tomasz Bagiński za Katedrę otrzymał nominację do Oscara. Do uznanych twórców filmu animowanego zaliczono również Jana Lenicę (1928–2001), Macieja Wojtyszko, Jerzego Kucia.

Za niezwykłą scenografię do Listy Schindlera (1994) przyznano Oscara Ewie Braun i Allanowi Starskiemu. Polscy operatorzy: Witold Sobociński, Sławomir Idziak, Janusz Kamiński zostali zaliczeni do hollywoodzkiej czołówki. Janusz Kamiński za obraz do Listy Schindlera i Szeregowca Ryana zdobył za oceanem dwa Oscary (1994,1999).

Sukcesy odnoszą również twórcy muzyki filmowej: Jan A.P. Kaczmarek (Oscar(2005) za muzykę do filmu Marzyciel), Zbigniew Preisner, Wojciech Kilar, Paweł Myketyń.

Czasy przełomu politycznego i gospodarczego były płodne dla filmu dokumentalnego sięgającego do najlepszych wzorów polskiej szkoły dokumentu. Dokument jest świadectwem czasów, w latach transformacji poruszał tematykę obyczajową i społeczną.

Autorzy tacy jak Marcel Łoziński (89mm do Europy, Żeby nie bolało), Maciej Drygas (Usłyszcie mój krzyk, Stan nieważkości), Andrzej Fidyk (Czas na dokument, Defilada) w telewizji publicznej rejestrowali polską rzeczywistość lat trudnych, przełomowych..

Młodzi twórcy poszukują tematów ważnych dla współczesnego pokolenia szukając tematów w historii. Ewa Stankiewicz i Anny Ferens w filmie Trzech kumpli przypomniła bolesną historię ubeckiej infiltracji środowisk antykomunistycznych.

Bartosz Konopka w filmie Królik po berlińsku (2010) przypomniął wydarzenia z czasów muru berlińskiego. Jego dokument został nominowany do Oscara.

Należałoby też wymienić twórców i filmy ważne dla polskiej kinematografii : Wojciech Marczewski nakręcił film (Ucieczka z kina Wolność), którego scenariusz osadzony jest w latach komunizmu, a główną postacią jest cenzor. Ryszard Bugajski swój poruszający i ważny film dokumentujący czasy komunistyczne (Przesłuchanie) kończył w stanie wojennym. Film na wiele lat odłożono na półki, a on sam wrócił z emigracji do kraju dopiero w 1993 roku. Janusz Zaorski jest twórcą Matki Królów (1982)). Była to poruszająca i tragiczna historia rodziny Królów w komunistycznej rzeczywistości.

Twórcy podejmowali różnorodną tematykę. Jerzy Hofmann sięgnął po Trylogię Henryka Sienkiewicza. Nakręcił ku pokrzepieniu serc Pana Wołodyjowskiego, Potop, Ogniem i Mieczem..

Magiczny świat polskiej wsi opisał w swoich filmach Jan Jakub Kolski (Jańcio Wodnik, Historia kina w Popielawach, Jasminum). Po niekorzystnych osiemdziesiątych latach dla polskiego filmu nastąpił zwrot ku tematyce społecznie zaangażowanej.

Współczesne kino społeczne podejmuje tematy, które sięgają głęboko do naszych serc i sumień, poruszają aktualne, bliskie nam tematy. Twórcy zwracają uwagę na problemy w rodzinie, społeczne, bezradność, obojętność na drugiego człowieka, pokazują nasze przywary narodowe, zmuszają do refleksji...Polskie filmy zdobywają nagrody na festiwalach filmowych całego świata. Kino Wojciecha Smarzowskiego (Dom zły, Wesele, Róża) to kino mocne, dosłowne, które zmusza do głębokiej refleksji, Jan Kidawa- Błoński w Różyczce pokazał tragiczny los pisarza Pawła Jasienicy otoczonego agenturą SB. Piotr Trzaskalski w Edim, w kinie społecznym próbował pokazać prawdę o człowieczeństwie, Krzysztof Krauze w Placu Zbawiciela rodzinę i jej problemy, Robert Gliński w Cześć Tereska młode dziewczyny ze zdegenerowanych rodzin, które stają przed trudnymi wyborami życiowymi.

Wśród tytułów, które podjęły współczesne problemy społeczne należy wymienić Komornika Feliksa Falka, Rysę Michała Rosy, Dług Krzysztofa Krauze, Rewers Borysa Lankosza, Wszystko co kocham Jacka Borcucha, Nie opuszczaj mnie Ewy Stankiewicz, Zmróz oczy, Sztuczki Andrzeja Jakimowicza, Salę samobójców Jana Komasa. Historia kina polskiego zatoczyła koło. Powrót do kina ważnego, poruszającego istotne, osadzone w polskiej rzeczywistości tematy nawiązuje do starej, dobrej tradycji Polskiej Szkoły Filmowej.